

Hva skal vi lese i sommer?

Vi har spurt fire ledere i Den norske tannlegeforenings sekretariat om hva de leser, og kanskje også vil anbefale andre å lese i sommer.

FOTO: PRIVAT.

Dag Reite, advokat, leder av avdeling for medlemsrådgivning i NTF

Det var da veldig overraskende – men hyggelig, å bli spurt om hva jeg anbefaler å lese i sommer. Det er jo uendelig mye å anbefale, så jeg får plukke ut noe fra det som kunne blitt en lang, lang liste.

Av de bøker jeg har lest det siste året kan jeg anbefale «Mengele Zoo» av Gert Nygårdshaug og «Flukten til Watership» av Richard Adams – som i det ytre gjelder en gruppe kaniner – men som er en flott fortelling. Den tredje boken jeg vil anbefale er «Kaptein Corellis mandolin» av Louis de Bernieres, som er en roman om lidenskap i alle ender av skalaen under krigsårene på den greske øya Keffalini.

Selv leser jeg etter innfallsmetoden så noen favorittforfatter eller favorittlitteratur har jeg ikke. I år skal jeg

følge to kollegers anbefalinger. Den ene er boken «De velvillige» av Johnathan Littell, som handler om en som gjennom tilfeldigheter blir med i SS, og hvordan han blir spunnet med i krigsbegivenhetene uten å få reflektert over hva han er med på. Har dessuten fått anbefalt romanen «Shantaram» av Gregory David Roberts. Han skriver om egen opplevelser som rømt straffefange, og om et liv og en reise i randsonen av hva et menneske kan tåle; om frihetens pris, om betingelsene for en ny begynnelse, om kampen mellom det gode og det onde, om kjærlighet – og om de store valg i livet.

Sommeren skal familien tilbringe i Norge både ved sjø og på fjell, og jeg håper på mye lesetid – noe jeg uansett alltid har tatt meg tid til. Lesing er en stor berikelse for meg og bøker har åpnet verdener – både geografiske og menneskelige – som jeg ellers aldri ville fått innblikk i, og ikke ville vært foruten. Jeg leser derfor mye og er altetende innen litteratur. Men man skal jo også være tilstede der man er – så man får avpasse det litt. God sommer og god lesing!

Wenche Stavik, økonomisjef i NTF

Jeg vil anbefale én bok, som jeg har lest og hatt glede av. «Huset ved moskeen» av Kader Abdolah er en spennende fortelling med beskrivelser av et grusomt regime som splitter familier, skaper utrygghet og frykt. Likevel klarer forfatteren å formidle kjærligheten til menneskene og kulturen som vi så levende får lov til å ta del i.

Anne Cathrine Straume i NRK P2 beskriver boken slik: «Huset ved

moskéen» er en storslått roman. Det er en beskrivelse av en stolt og tradisjonsrik familie i Iran, og det er en fortelling om de store politiske og religiøse omveltningene i landet i overgangen fra Sjahens regjeringstid og til Ayatolla Khomeinis epoke. Handlingen strekker seg fra 1960-tallet (månelandingen i 1969 er en av de første hendelsene som beskrives) og frem til våpenhvilen med Irak i 1988.

I det store huset ved moskeen bor tre fettere og deres familier: Aqa Djan, som er en fremgangsrik teppehandler, leder av basaren og familiens overhode, As-saberi, som er byens imam, og Muezzin, den blinde bønneutroperen. Familiens daglige gjøremål blir beskrevet, fra kvinnenens jakt på trekkfuglene – som de bruker som modell for nye teppemønstre, før de slippes løs igjen – til bønneutroperens arbeid i potteverkstedet. En av de vakreste historiene i boken er den om bestemødrene, som slett ikke er bestemødre, men tjenestejenter som kom til huset som tenåringer for tre generasjoner siden. Nå er de gamle, har levd et liv for andre, og deres høyeste ønske er

FOTO: PRIVAT.

å komme til Mekka. Men hvordan skal de klare en så dyr reise når de ikke eier penger?

Forøvrig er historien alt annet enn vakker. En voldsom religiøs og politisk bevegelse er på vei, og den får store konsekvenser for familien, som i 800 år har styrt moskéen i byen. Det starter med at den unge, ambisiøse imamen Galgal gifter seg inn i familien. Plutselig er ikke Aqa Djans utøvende tro islamsk nok, om han aldri så mye respekterer religionens lover og bud. Aqa Djan er forøvrig symbolet på den sunne fornuft fortellingen gjennom; han er den som tenker både med hodet og med hjertet. Under revolusjonen, der ayatollaene i Qom strammer grepet om befolkningen, blir flere av familiemedlemmene arrestert og henrettet.

Men imamene blir ikke ensbetydende med fanatisme. Gammel-imamen, As-saberi, er en mild og forsiktig mann, som i det den politiske vekkelsen rammer har bestemt seg for å tale

for forsoning mellom shia- og sunni-muslimene.

Romanen understreker at det på slutten av 70-tallet ikke bare var en kamp mellom de vestlige, sjah-vennlige kreftene i Iran på den ene siden og prestestyret på den andre. En sterk mudjahedin av unge, venstreorienterte studenter bekjempet ayatollaene med alle midler, og ofte med egen død til følge. Galgal blir av Khomeini personlig utpekt til Herrens dommer. Han får frie hender til å arrestere, dømme og henrette enhver som kan mistenkes for motstand mot regimet eller brudd på sharia-lovgivningen.

Kader Abdolah viser hvilken makt ayatollaene hadde over folket. Det var forbudt å begrave de unge motstanderne av regimet i byene. Heller ikke landsbyboerne turte tilby de henrettede en grav. Å lese om hvordan Aqa Djan kjører rundt i fjellene i en varebil med liket av sin drepte sønn humpende baki, er hjerteskjærende.

Kader Abdolah forteller hvordan den religiøse bølgen påvirker de ulike familiemedlemmene forskjellig. Noen bukker under på grunn av sin prosaiske last for kvinner og opium. Andre blir hevnerne fordi de selv har levd i skyggen gjennom et langt liv. I den store fortellingen veves små og tilsynelatende uskyldige historier inn. Men alt går for seg i en sammenheng. Boken kan minne om storverk som «Hundre års ensomhet» av Gabriel García Márquez og «Åndenes hus» av Isabel Allende. Abdolah skriver ikke magisk, men beinhard realisme. Likevel har teksten islett av poesi, av eventyr og av drømmer om en bedre verden.

Kader Abdolah flyktet selv fra Iran i 1985, etter å ha utgitt to romaner om livet etter den religiøse maktovertakelsen. Siden 1988 har han bodd i Nederland og skriver nå på nederlandsk. Med «Huset ved moskéen» har han skrevet en sterk og generøs fortelling om vår nesten nære historie.

Morten Harry Rolstad, informasjonssjef i NTF

Å lese, det er å leve! Jeg har alltid vært glad i å lese, fordi bøker er en kilde til glede, gode opplevelser og ikke minst ny kunnskap. Skolebiblioteket var et kjært oppholdssted i årene på Hovin folkeskole i Oslo. Bibliotekaren hjalp villig til med å finne stadig nye bøker til en lesehungrig guttunge. Kanskje var ikke alt av like høyverdig kvalitet, men det stimulerte til videre lesing – og det var utvilsomt det vesentligste!

Nå for tiden, må jeg dessverre innrømme, har bøkene fått en noe mer beskjedne plass i hverdagen. Både PC – på jobb og hjemme – og TV stjeler mer av fritiden enn jeg liker å tenke på. Dessuten skal hunden Mocca ha sin rettmessige del av oppmerksomheten, med turer i skogen. Riktignok har jeg og min kone Vibeke (Kjærheim) ganske mange meter med bokhylle som stadig etterfylles. Og heldigvis er jeg fortsatt av den oppfatning at det er noe som mangler hvis jeg ikke er i gang med minst et par bøker samtidig. Problemet er at det kan ta ganske lang tid å få lest dem ferdig. Jeg sovner med bøker, både på bussen og i senga. Men jeg gir sjelden opp en bok.

Nå går det mot årets beste lesetid for meg. Ved Østersjøkysten av Blekinge, Sveriges aller minste län, øst for Skåne, syd for Småland og vest for Öland, er forholdene perfekte for strandstol, solskjerm fra Norsk Tannvern og gode bøker. Eller på hytta ved Urevannet mellom Farsund og Kvinesdal, helt utenfor allfarvei, hvor vi opplever det jeg kaller «oredøvende stillhet» – i regn så vel som i sol. Merkelig nok har mine sommerområder store likhetstrekk: Flate og fruktbare jordbruksområder etter isens tilbaketrekning for tusener av år siden, kombinert med kilometerlange, fantastiske sandstrender. Listerlandet i Sverige, Listerlandet i Norge.

Men så var det leseanbefalingene da! Jeg har egentlig ganske mange, men har klart å velge ut to. Jeg er nok ganske altetende på bokfronten, så det

ligger ingen klar linje bak mine valg. Ta dem for det de er: Bøker som har gjort inntrykk.

Jeg starter med Kjell Westö, en finlandssvensk forfatter. Hans bok «Der vi engang gikk» fikk Finlandpriset da den utkom i 2006 og ble årets store roman i Finland. Bokens handling foregår i Helsingfors, tiden er første del av 1900-tallet, og det har slått meg hvor lite jeg egentlig vet om Finlands historie. Vinterkrigen, ja vel, men ellers da? Vi følger en gruppe unge mennesker gjennom 30–40 år i en tid og en by «preget av bitter klassekamp og en blodig borgerkrig, før samfunnet gjenreises og økonomien skyter fart, med en ny modernitet i kjølvannet», som det heter på bokomslaget. Motsetningen og fellesskapet, de politiske og økonomiske skillelinjene, på hvilken side de havnet i den forferdelige innbyrdeskrigen, alt dette som kommer til å prege deres liv for alltid. De siste linjene i boka gjør inntrykk, der tre av dem sitter i en togkupé i 1944 etter et mislykket forsøk på å forhindre at en bekjent blir henrettet for kommunistiske sabotasjehandling:

«Mens rusen seg på dem satt de og stirret ut gjennom hvert sitt vindu, og ansiktstrekene deres hadde stivnet, alle hadde et hardt og sammenbitt uttrykk som vitnet om en utpreget evne til å bære de tyngste av livets tilskikkelser i stillhet, helt alene. De viste det ikke ennå, men mange år med gjenoppbygging og møysommelig nyorientering lå foran dem, og de skulle vandre gjennom disse årene uten svik, de skulle innrette seg og utføre alle oppdrag de ble pålagt, men prisen var at dette sammenbitt ansiktstrykket skulle forbli deres for alltid.» Hermed er Kjell Westös bok anbefalt på det varmeste.

Den andre boka jeg vil trekke fram, er av Isabel Allende. Forfatteren tør være velkjent for de fleste, født i Peru og oppvokst i Chile, journalist, lærer og forfatter. Nå bosatt i California. Bøkene har gjort henne kjent verden over, kanskje aller mest for den stor-

FOTO: PERVAJ

slagne filmatiseringen av «Åndendes hus». Romanen «Inés, jeg elsker deg» bygger på skjebnen til den virkelige Inés Suarez, som ble født i Spania i 1507 og døde i Santiago i Chile i 1584.

Boka er bygd opp som Inés' egne memoarer og er formet som den historien hun i 1580 forteller til sin datter Isabel, som snart skal arve hennes enorme rikdommer. Vi følger Inés gjennom ungdommen i Spania og opplever hvordan hun trosser familien for å få gifte seg med sin utkârne, som siden bedrar og forlater henne til fordel for erobringsferd til «den nye verden». Hun er stri nok til å følge etter til Sør-Amerika i 1537 for å lete etter ektemannen. Når hun erfarer at han er død, er Inés ikke snauere enn at hun blir med på erobringstoktet mot Chile, der hun med stor blodtørstighet deltar på linje med de andre conquistadorene i den brutale håndteringen av de innfødte.

Det er vanskelig å legge fra seg «Inés, jeg elsker deg». Boka er spennende og velskrevet. Både de historiske rammene og skjebnen til dem vi følger, griper deg og slipper ikke taket før siste ord er lest. Så sørg for at du har nok tid til disposisjon når du setter deg ned med denne. God lesing.

Aril Jul Nilsen, fagsjef i NTF

Årets sommerferie vil bli delt mellom Shetland og hytta ved Drøbak med en avstikker til Ringebu fjellet. Trolig blir

det en aktiv ferie med kveldslitteratur som avkopling.

Det blir mye lesing av faglitteratur ellers i året, så denne skal få ligge i ferien. Det som står på venteliste er to bøker om det slaviske folks historie som vi kjenner lite til i Skandinavia, men som er fascinerende fordi den trekker linjer tilbake til tiden før folkevandringstiden. Det finnes sagn og overleveringer som antyder noe om tidligere bosetning, klimaforhold og utgangspunkt for folkegruppene og hvordan de beveget seg østfra. Dette blir et fint supplement til det man kan finne på nettet.

Når det gjelder skjønnlitteratur er jeg ennå ikke kommet til Stieg Larsson. Det spørs om det blir i år, fordi det er nokså mye annet å «etterlese». Som tidligere storkonsument av litteratur må jeg vedgå at interessefeltet er blitt noe snevrere med årene, og at lesetem-

poet har sunket en god del. Faktalitteratur er blitt mer interessant, så nå leser jeg like gjerne om forholdene i Kina som om vanskelige mellommenneskelige forhold i romaner. Etter hvert som roen faller over en kan en oppdage at ens eget liv rommer like mange spennende utfordringer som dem andre har beskrevet.

Bokhyllene hjemme rommer en god del eldre litteratur med mange perler. «Sverige och dess regentar genom 1000 år» er en bok jeg stadig vender tilbake til. Den er forfattet på meget elegant svensk og beskriver fornøyelige detaljer som ikke står i vanlige historiebøker. En annen bok som skal bli med i sekken i sommer er «De lenkede spøkelser» av Hörnemann; en merkelig bok om en fransk guttegjeng som jeg har lest for mange år siden. Den tåler helt sikkert et gjensyn.

FOTO: PRIVAT

Mer blir det neppe tid til i ferien. Det skal males og snekres litt også ved siden av bading, fjellturer og turisme. Sommeren er herlig, men går fort.